

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРАВА**

Назва курсу	Правознавство
Викладач	Гапотій Віктор Дмитрович
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-prava/sklad-kafedri-prava/gapotij-viktor-dmitrovich/
Контактний тел.	(0619) 44-46-42; 097-871-16-94
E-mail:	gapoty.viktor@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/index.php?categoryid=1867
Консультації	<i>Очні консультації:</i> 6 годин кожного навчального дня присутності в каб. 110, 102. Природничо - географічного факультету. <i>Онлайн- консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім . Б. Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «**Правознавство**» є систематизація норм права, які чітко регламентують права та обов'язки людини та громадянина на основі реалізації цінностей громадянського суспільства, суспільства вільного та демократичного, де перевагу має верховенство права, чітке додержання прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина в Україні. Міждисциплінарні зв'язки: «Конституційне право», «Історія держави і права України», «Теорія держави і права», «Міжнародне право», «Цивільне право», інші галузеві контексти.

2. МЕТА ТА ЦІЛІ КУРСУ

Метою навчання є опанування здобувачами вищої освіти механізму виникнення держави, а на її основі і права яке захищає права, свободи та законні інтереси громадян України, в цілому людини на основі виконання ними елементарних правил поведінки (обов'язків) зазначених в Конституції України, інших нормативно-правових актах та міжнародних договірних відносинах та документах.

Завдання навчальної дисципліни «**Правознавство**» є набуття здобувачами вищої освіти знань щодо особливостей юридичного захисту прав, свобод та законних інтересів через призму виконання ними обов'язків закріплених в Основному Законі – Законі прямої дії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач вищої освіти повинен:

знати: сутність предмету, методи основних галузей права, його понятійно категоріальний апарат, джерела права, структуру й особливості загально-правових норм, а також особливості правовідносин з захисту цінностей громадянського суспільства; Окрім цього здобувачі вищої освіти мають напрацювати навички аналізу закономірностей громадянських правовідносин, формування державної стратегії соціально-правового розвитку, соціально-економічного прогнозування в системі державного регулювання економіки; особливостей правового контролю за діяльністю державних органів які наділені повноваженнями на захист людини та громадянина на теренах як України так і за її межами, юридичної відповідальності за правопорушення в сфері недодержання прав, свобод та законних інтересів членів громадянського суспільства як з боку держави так і з боку окремих індивідів.

вміти: орієнтуватися у різних сферах соціальної політики та діяльності держави врахувати положення нормативно-правових актів України при виконанні управлінських функцій; визначати специфіку формування правоохоронних та правозахисних органів та організацій.

3. ФОРМАТ КУРСУ

Очний (offline) у вигляді лекційних та семінарських занять.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б.Хмельницького.

4. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ КУРСОМ

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (СК)

ФК 6. Здатність поєднувати навчальну та позанавчальну роботу для досягнення поставленої мети.

ФК 11. Здатність застосовувати знання при вирішенні складних задач і проблем у процесі навчання або у професійній діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій.

ФК 16. Здатність вивчати, аналізувати та застосовувати під час планування освітнього процесу професійну літературу

5. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 2. Грамотно висловлюватися в усній та писемній формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною мовою.

ПРН 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички в професійно-педагогічній діяльності.

ПРН 14. Здатність аналізувати та опрацьовувати нормативні документи з метою їх використання у професійній діяльності

ПРН 21. Практично використовувати комунікаційні навички, ефективно застосовувати комунікаційних концепцій, використання інформаційних і комунікаційних технологій.

6. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	Лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Кількість годин	16	14	60

7. ОЗНАКИ КУРСУ

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2020-2021	4/5		2/3	вибірковий

8. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

В ході вивчення курсу можуть демонструватися тематичні відео ролики з розвитку та діяльності громадянського суспільства, розвитку окремих галузей національного законодавства, прав людини, адаптації національного законодавства до європейського та світового в системі захисту прав людини та громадянина.

9. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

10. СХЕМА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА						
6	Тема1. Європейська та світова тенденції захисту прав людини.	Лекція (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1,2,8,11			впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема2. Особливості конституційного забезпечення прав та обов'язків людини і громадянина.	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (7 год.)	2,3,4,8			впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема3. Історико-правові аспекти забезпечення прав людини на території України	Лекція (2 год.) Семінарські заняття (2 год.) Самостійна робота	2,3,4,5			впродовж п'ятого навчального семестру (перший

		(7 год.)				періодичний контроль)
8	Тема4. Правова держава та верховенство права.	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	5,6,7,8			впродовж п'ятого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА						
10	Тема 5. Європейський досвід та сучасні практики з забезпечення прав людини.	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (7 год.)	5,6,7,8			впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема6. Громадянське суспільство та соціальна правова держава	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (8год.)	1,2,6,7			впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема7. Особливості формування державно-правових інститутів які	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.)	3,4,5,6			Впродовж п'ятого навчального

	забезпечують верховенство права	Самостійна робота (7 год.)				семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема8. Юридична відповідальність за порушення прав, свобод та законних інтересів громадян в Україні.	Лекція (2 год.) Семінарське заняття (2 год.) Самостійна робота (8 год.)	1,2,6,7			впродовж п'ятого навчального семестру (другий періодичний контроль)

10.2. СХЕМА КУРСУ (СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ)

Тема семінарського заняття	Зміст семінарського заняття
Тема 1.Європейська та світова тенденції захисту прав людини.	1.Становлення принципів захисту прав людини в праві Європейського Союзу. 2.Права людини, свободи та принципи, які включені в Хартію Європейського Союзу. 3.Основні права людини в тлумаченні Європейського Суду.
Тема 2.Особливості конституційного забезпечення прав та обов'язків людини і громадянина.	1.Конституція України Основний Закон та Закон прямої дії. 2.Конституційні права людини та громадянина. 3. Конституційні обов'язки людини та громадянина.
Тема 3. сторико-правові аспекти забезпечення прав людини на території України	1.Походження та сутність права. 2.Джерела права на різних стадіях розвитку громадянського суспільства. 3.Законність та правопорядок.

<p>Тема 4.Правова держава та верховенство права.</p>	<p>1.Поняття правової держави в національному законодавстві. 2.Поняття верховенства права в національному законодавстві.</p>
<p>Тема 5.Європейський досвіт та сучасні практики з забезпечення прав людини.</p>	<p>1.Забезпечення прав людини в Європейському Союзі. 2.Структура прав людини та основних її свобод. 3.Принципи захисту прав людини в практиці Суду Європейського Союзу. 4.генезис сучасних бачень про права людини і громадянина.</p>
<p>Тема 6. Особливості формування державно-правових інститутів які забезпечують верховенство права</p>	<p>1.Поняття державно-правових інститутів. Які забезпечують законність та верховенство права. 2.Теорії виникнення держав та права. 3.Характерні ознаки, які відрізняють право від соціальних норм первісного суспільства.</p>
<p>Тема 7.Юридична відповідальність за порушення прав, свобод та законних інтересів громадян в Україні.</p>	<p>1.Поняття та види юридичної відповідальності. 2.Кримінальна відповідальність за порушення конституційних прав, свобод та законних інтересів громадян. 3.Цивільно-правова та адміністративна відповідальність за порушення прав, свобод та законних інтересів громадян.</p>

10.3 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Тема 1.	Виникнення держави і права: світові гіпотези
Тема 2.	Правове положення і функції державних органів, які здійснюють загально правовий контроль за додержанням прав, свобод та законних інтересів людини та громадянина в Україні.
Тема 3.	Конституція України про права людини та громадянина.
Тема 4.	Конституція України про обов'язки людини і громадянина.
Тема 5	Громадянське суспільство та правова держава
Тема 6.	Поняття верховенства права та верховенства закону.
Тема 7.	Генезис сучасних уявлень про права людини.
Тема 8.	Структура прав людини та її основних свобод.
Тема 9.	Внутрішньодержавний механізм захисту та забезпечення прав людини.
Тема 10	Юридична відповідальність за порушення прав, свобод та законних інтересів громадян.

11. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

В рамках даного освітнього компоненту передбачена процедура визнання результатів навчання, які здобувач вищої освіти набув шляхом неформальної освіти і демонструє для визнання у процесі опанування даної освітньої програми. Процедура визнання здійснюється згідно [Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі](#)

неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-N0Q60DqWdwy9We1_uV4/view та шляхом визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, що регламентуються документом «Положенням про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» (від 28.08.2020 р., протокол №1) https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view та «Положенням про перезарахування освітніх компонентів та визначення академічної різниці у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (протокол №1 від 28.08.2020р.) <https://drive.google.com/file/d/1evp2PeqJTVk7lZSIWT9TgeGfyOU7hwSQ/view>

Загальна система оцінювання курсу

За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складовою результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або

	<p>недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.</p> <p>Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ZP = (ПО + E) / 2$</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>«5» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час</p>

	<p>виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Здобувач вищої освіти, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p> <p>Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.</p>

Рівень, шкала ECTS, бали	Теоретична та практична підготовка
1	2
A 90 – 100 відмінно – 5	Здобувач вищої освіти виявляє всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, здатний використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища й факти. Мова логічно обґрунтована і граматично правильна
B 82 – 89	Здобувач вищої освіти виявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення та висновки, правильно виконує навчальні завдання, виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Відповіді досить повні, логічні, з елементами самостійності, але містять деякі
C	

74 – 81 добре – 4	неточності
D 64 – 73 E 60 – 63 задовільно – 3	Здобувач вищої освіти виявляє наявність знань лише основного матеріалу, відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач
FX 35 – 59 F 1– 34 незадовільно – 2	Здобувач вищої освіти не знає значної частини матеріалу курсу, допускає суттєві помилки при висвітленні основних питань, при формулюванні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, не може провести зв'язок між теоретичним матеріалом і сучасною дійсністю, не може правильно вирішити конкретну задачу, зорієнтуватись в конкретній ситуації, робить велику кількість помилок в усній відповіді.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

основна література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. [Електронний ресурс]. – режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96
2. Порівняльне правознавство : підручник / за заг. ред. О. Петришина. – Х. : Право, 2012. – 272 с.
3. Шаповал В. Н. Державний лад країн світу : довідник / В. Шаповал. – К. : Укр. центр Правнич. Студій, 1999. – 320 с.
4. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн : академ. курс : підручник / В. М. Шаповал. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 464 с.
5. Шаповал В. М. Конституційні системи зарубіжних країн : навч. посіб. / В. М. Шаповал. – К. : Вища шк., 1992. – 135 с.

допоміжна література

6. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм : монографія / В. М. Шаповал. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 560 с.

7. Фрицький О. Дослідження конституційного права країн світу на підставі порівняльного аналізу і в аспекті його теоретичного розвитку / О. Фрицький // *Право України*. – 2008. – № 4. – С. 164–165.
8. Гендерні паритети в умовах трансформації суспільства монографія / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького; Київський ун-т права / Наталія Миколаївна Оніщенко (заг.ред.), Н.М. Пархоменко (заг.ред.). – К.: Юридична думка, 2007. - 371с.

13. Інформаційні ресурси

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <http://www.ombudsman.gov.ua/>

Українська Гельсінська спілка з прав людини <http://www.helsinki.org.ua/>

День прав человека// Офіційний Веб-сайт Організації Об'єднаних Націй <http://www.un.org/ru/events/humanrightsday/>

Всеобщая декларация прав человека (1948г.) <http://www.un.org/ru/documents/udhr/>

Права человека// Офіційний Веб-сайт Організації Об'єднаних Націй <http://www.un.org/ru/rights/>

Верховный комиссар Организации Объединенных Наций по правам человека